

A Tudományos és Műszaki Tájékoztatás júniusi (1985/6.) számának első cikkét, *Balázs Sándor* írását jó szívvel ajánlhatjuk elolvasásra minden rendű és rangú szakmabelinek. Ez az írás ugyanis olvasási kedvet egyáltalán nem gerjesztő, talányos címe – *Analízis, szintézis és az információs munka felső határa* – ellenére sem unalmas. Ellenkezőleg: kitűnő emlékezetfelfrissítő és fogalomtisztázó összefoglalása az információ-feldolgozó formák (módszerek-műfajok) mibenlétének, összefüggéseinek, kapcsolatainak. A tájékoztatási feldolgozó munka olyan alapfogalmainak adja pontos meghatározását, mint például a dokumentumok és az információk analízise; a szintézis és a szintetizálás, ezek kapcsolata az analízissel; foglalkozik a feldolgozás eszközeivel, a kritikai bibliográfiákkal, továbbá az ún. biblioprofillal, a tudományos könyvismertetések, a gyűjteményes összeállítások és az ún. információs csomagok műfajával; számba veszi a szemlék, szakirodalmi szemlék fogalmi jegyeit; szól az információ-elemző (értékelő) központokról; megpróbálja körülírni az információk konszolidálásának fogalmát, mivel e kifejezésnek még nincs magyar megfelelője. Meghatározza továbbá a harmadlagos (tercier) információk és dokumentumok fogalmát, végül a tanulmányok elnevezéseivel és műfajaival, a tartalomlemezéssel, a lappangó információk felkutatásával, a vállalkozásokkal, valamint a tanácsadó és engineering tevékenységgel foglalkozik. Az információs feldolgozási formák és szolgáltatási műfajok áttekintése után mondanivalóját abban a megállapításban összegezi, hogy az információ igazi értékét a felhasználás adja meg, az a hatás, amit igénybe vevőjében előidézik.

A magyar építésügyi szabályozási információk új, számítógépes adatbázisát az Építésügyi Tájékoztatási Központ három munkatársa, *Ónódy György*, *S. Ruzinkó Anna* és *Terebessy Ákos* mutatja be. Cikkükből megtudjuk, hogy az ÉTK és az Építésügyi Minőségellen-

őrző Intézet 1983-ban új, számítógépes adatbázis megszervezésébe fogott a hazai építésügyi szabályozási információk feltárása céljából, mivel az 1968 óta hatályba lépett és 3000–3500 dokumentumban publikált, gyakran módosított szabályozási információkról már csak igen nehezen lehetett megbízható tájékoztatást kapni és adni a hagyományos módszerek segítségével. Az ÉTK és az ÉMI által közösen létrehozott, SZISZ-ÉMIMAT nevű új adatbázis az építő- és az építőanyag-ipar területén felmerülő minden szabályozási kérdésre képes választ adni, s az igényeket nemcsak jeladó információs szolgáltatások révén elégítheti ki, hanem – mivel valamennyi feldolgozott dokumentumról mikrofilmlapot készít – a keresett dokumentum másolatát is kézbe tudja adni a rendszer. Üzemeltetése a Számítástechnikai Koordinációs Intézet (SZKI) Siemens-számítógépén történik, a GOLEM adatbázis-kezelő programrendszer felhasználásával.

Az Orvosi Könyvtáros 1985/2-es száma beszámolót közöl az Országos Orvostudományi Információs Intézet és Könyvtár elmúlt évi munkájáról. Ennek adatai szerint az OIK az elmúlt évben csaknem 131 millió forint költségvetési összeget használt fel, saját bevétele pedig 4 millió 384 ezer forint volt. Az intézetben 51 fő- és 4 részfoglalkozású könyvtáros dolgozott. Az év folyamán kapott TAP-34-es terminált az esztendő végén – terven felül – üzembe helyezték, és megkezdték kipróbálását is. Az OIK szorongató helyhiányát csak egy IX. kerületi bérlemény megszerzésével sikerült némileg enyhíteni. A beszámolóból az az öröndetes tény is kiderül, hogy az orvosi könyvtári hálózatban a külföldi folyóiratok beszerzésének nehézségei ellenére sem kellett lemondani egyetlen, hazánkba csupán egy példányban járó szaklapot, mert az egészségügyi és a művelődési minisztérium az áremelkedések dacára is előteremtette a meg-

rendeléshez szükséges külföldi fizetőeszközöket. A hálózatnak 2190-féle külföldi folyóirat jár (1837 a tőkés országokból érkezik), mégpedig 10 852 példányban. A tájékoztatási szolgáltatás keretében az OIK 35 témát figyelt. Ezek 1127 megrendelője közül 795 egyéni, 332 közületi előfizető. Az egyéni előfizetők között 125 romániai magyar orvos is van, számukra ingyenes a szolgáltatás. Az irodalomkutatás keretében 680 bibliográfia készült. E szolgáltatás igénybevevőinek több mint fele (55 százaléka) 5–10 év, negyede pedig 3–5 év szakirodalmának feltárását kérte. Az elkészült 239 számítógépes bibliográfia átlagköltsége a tervezett háromezer forintnál kevesebb volt – részben azért, mert a gondos előkészítés következtében irodalomkutatásra a tervezettnél kevesebb gépidőt használtak fel. Az olvasószolgálat minden mutatója romlott 1983-hoz képest – kivéve a helyben olvasók számát, amely százzal emelkedett 1984-ben.

Az Orvosi Könyvtáros egy „vendég” szerző tollával másik hálózatot is bemutat. Jüttner Eszter írásának erénye a gyakorlatiasság: az építésügyi könyvtári hálózatban folyó hálózati-módszertani tevékenység részletes ismertetésével és a könyvtárak felkeresése alkalmával kitöltendő könyvtárlátogatási adatlapok bemutatásával jó tapasztalatátvételi alkalmat teremt más területek hálózati-módszertani munkatársai számára is.

Nagyon jó a folyóirat folyóiratszemle-rovata, amely nem egyszerű referátumokat közöl, hanem több forrás felhasználásával különféle témák szakirodalmi tükröződését értékeli és foglalja össze – főként az utolsó évek publikációi alapján. Ilyen kérdéskörök e számban például az állománygyarapítás számítógépes elemzése, számítógéppel készített könyvtárközi kölcsönzési statisztika, mikroszámítógépek alkalmazási területei az orvosi könyvtárakban, mikropublikációk – mikropublikációs tevékenység. Az orvostörténeti rovat egyik cikke a két világháború közötti magyar orvosi publikációk folyóiratokban történt referálásával foglalkozik (Batári Gyula), a másik az orvos Toldy Ferencet mutatja be (Korompay Tihamérné).

A Könyvtári Jegyzések című Békés megyei könyvtári híradó idei második száma ismét ékes bizonyítéka annak, hogy e helyi tájékoztató kiadványok bizonyos esetekben pótolhatatlanok, mivel alkalmanként az országos

információs szolgáltatás feladatát is magukra vállalják: A békési híradó 1985/2-es jelzésű száma azáltal teljesít országos missziót, hogy teljes egészében közreadja a hetedik nemzetközi könyvtárépítészeti tanácskozás előadásainak és felszólalásainak szövegét, pontosabban ezek tömörítvényeit, amelyek a szám egész terjedelmét elfoglalják. A tanácskozást – a meghívó szövege szerint: szemináriumot – az IFLA (Könyvtárosegyesületek és -intézmények Nemzetközi Szövetsége) könyvtárépítő és -tervező szekciója rendezte a Magyar Könyvtárosok Egyesületének közreműködésével június 3. és június 7. között Budapesten, Békéscsabán és Szegeden. A csabai könyvtári híradó közlési illetékessége abból fakad, hogy a tanácskozás nagyobbik része az új Békéscsabai Megyei Könyvtárban zajlott le, és a résztvevők számára a szeminárium témájának – eredetileg más célra emelt épületek átalakítása könyvtári célokra – magyar példatárát is Békés megye szolgáltatta azzal, hogy a résztvevőknek három útvonalon 11 – más célú épületből átalakított – könyvtárt mutatott be tanulmányi kirándulások keretében. A híradó az előadásszövegeket a szerzők nevének betűrendjében közli – talán jobb lett volna valamiféle tárgyköri rendbe szedni a dokumentumokat –, de a jól summázó tömörítés következtében a 60 gépelt oldal terjedelmű anyag még így is áttekinthető. A 18 előadás megoszlása a szerzők országa szerint: NSZK 3, Hollandia 2, Nagy-Britannia 2, Ausztria 1, Dánia 1. A távolabbi világokat az USA, Nigéria és Kína 1–1, az európai szocialista országokat az NDK és természetesen a vendéglátó ország, hazánk képviselte 1, illetve 5 előadással. (Az NDK-val kapcsolatban megjegyezzük, hogy a német szerzőpár egyik tagjának neve téves alakban szerepel mind a közlés helyén, mind a tartalomjegyzékben: Peter *Günkel* helyett Peter *Gümmel* a helyes névforma.)

Magát a témát az élet, az utóbbi két évtized kedvezőtlen gazdasági fejlődése vetette fel, aminek következtében az új épületek emelése helyett sok esetben olcsóbbnak látszott a meglévők átalakítása könyvtári célokra. Gyakran azonban nem a kényszer volt az átalakítás oka, hanem például a helyreállított műemlékek megőrzésének és gazdaságos üzemeltetésének szándéka, mivel ilyen célokra jó felhasználási lehetőséget kínál egy-egy patinás, az embereket vonzó, otthonos régi épület. Ezek sokféle természetes anyaga és hagyományos kialakítási módja is gyakran igen kedvező az olvasónak-

használónak, gondoljunk csak e házaknak a kánikulában is kellemes hőviszonyaira, jó hangszigetelésére, a csendes szobák kialakításának lehetőségére stb. Hollandiában például tavaly a könyvtári építkezések között 48 százalék volt az új épületek emelésének, 13 százalék az új épületekből történő átalakításoknak, 39 százalék pedig a régi épületek könyvtári átépítésének aránya. Az előadások az átalakítások előnyeit és hátrányait egyforma gondossággal vizsgálták. Az előnyök között sorolták fel a régi épületek többnyire kedvező fekvését a városközpontokban, az üzleti és a hivatali negyedekben, a modern épületekénél általában sokkal szebb, fás-ligetes környezetüket, jó parkolási lehetőségeiket, a rövidebb építési időt. Átalakításra általában a volt raktár-, üzem- és csarnoképületeket, áruházakat, parkoló- és irodaházakat tartják a legalkalmasabbaknak – kellő belmagasságok esetén –, továbbá (ugyanilyen okokból) a kastélyokat, templomokat, kolostorépületeket. Ezek termeiben ugyanis a technikai berendezések könnyen elhelyezhetők. (A templomépületek nagy hátránya azonban az, hogy a térfogathoz képest általában kicsi a hasznos alapterületük.) A szeminárium résztvevői nem hallgatták el a régi épületek átalakításának nehézségeit, esetenkénti hátrányait sem, amelyek a könyvtárrá való átépítés ellen szólhatnak. Ilyen lehet például a számos kis helyiség, a lépcsőkkel tagolt, zárt részekre osztott épület, a túl sok ellenőrzési pont miatt

szükséges létszámtöbblet, a szállítás nehézsége vagy megoldhatatlansága bizonyos objektumokban (a szállítási módokat az egyik, NSZK-beli szakember részletezte is), a tűzvédelem bonyolultsága (vészkijáratok!), biztonsági és világítási problémák.

A Békés megyében tett körút tapasztalatait szintén megvitatták a résztvevők. Észrevételeik rögzítése magnetofon segítségével történt, ezért a szövegközlés „1. hozzászóló”, „2. hozzászóló” megjelöléseiből, sajnos, nem állapítható meg a résztvevők kiléte. Ezt véleményük értékelése és figyelembevétele, jövőbeni felhasználása szempontjából nem ártott volna tudni, a vitát tanulmányozva ugyanis a magyar olvasónak az az érzése, hogy az egészen eltérő társadalmi viszonyok között élő szakemberek véleményei a magyar helyzet ismeretének teljes hiánya miatt kevésbé használhatók, mint ha kellő tájékozottság, összehasonlítási alap birtokában lettek volna.

A Pest Megyei Könyvtáros, a Pest megyei híradó legfrissebb száma különkiadás, amely a gödöllői könyvtárosegyesületi vándorgyűlésre készült, teljes egészében a megye tanácsi könyvtári intézményeiről szóló fényképes tájékoztató. E kalauz jellegetű számot éppen ezért nem itt ismertetjük, hanem a *Könyvtári kiadványok* c. rovatban foglalkozunk vele.

Lapozgató

A könyvtár az iskolai munka szolgálatában címmel 1977 óta másodszer jelentkezik iskolai könyvtáraknak szánt összefoglaló módszertani segédlettel a Zala Megyei Tanács művelődési osztálya. A *Jári Ferencné* által szerkesztett, 200 példányban sokszorosított útmutató közli a megyei tanács művelődési osztályának az iskolai könyvtári munka továbbfejlesztésére, a közös fenntartású könyvtárak működésének javítására vonatkozó, 1984. szept. 17-én kiadott állásfoglalását; második részében pedig az 1981/82-es, valamint 1982/83-as tanév könyvtáros továbbképzéseinek bemutatott „könyves órák” vázlatait teszi közzé. (Ezek a 3–7. osztályok számára készültek az irodalom- és a történelemórák segítésére, illetve a könyv-

tárhasználat elsajátíttatására.) A kiadvány harmadik része *Iskolai könyvtárosok útmutatója* címmel a könyvtári beszerzés, állományalakítás, -nyilvántartás, -feltárás és raktározás szakkérdéseit taglalja, negyedik része pedig rendelkezéseket tartalmaz (törlés, működési szabályzat, törzsalomány-javaslat, bibliográfiai leírási szabályok táblázata, irodalomjegyzék. (1984. 144 l.)

A hetvenes évek romániai magyar irodalma címmel kétkötetes összefoglalást adott ki a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat Budapesti Szervezete. *Bertha Zoltán* és *Görömbei András* munkája folytatása és kiegészi-

tése kíván lenni *Kántor Lajos* és *Láng Gusztáv* romániai magyar irodalomtörténetének, amely két romániai kiadás után, némileg bővített formában belekerült *A magyar irodalom története 1945–1975* c., 1982-ben megjelentetett kézikönyv negyedik kötetébe is. A lényegében hézagpótló munka nagy erénye információgazdagsága és áttekinthetősége: a két szerző az átfogó értékelést tartalmazó bevezető fejezet után további öt fejezetben tart seregszemlét az 1971 és 1980 közötti évtizedben egymás mellett alkotó öt írói nemzedék (a „búcsúzó”, a középnemzedék, a *Forrás* két nemzedéke, a hetvenes évek pályakezdői) tagjai felett, majd az irodalomkritika és az irodalomtörténet-írás képviselőinek munkásságát tárgyalja. Az egyes alkotókat különálló, bővebb lexikoncikkre emlékeztető pályaképek és értékelések mutatják be. A második kötet önálló címet kapott: **A romániai magyar irodalom válogatott bibliográfiája 1971–1980** c. munka borítóján és belső címlapján szerzőként az első kötet alkotói vannak feltüntetve, de a bibliográfia „készítői”-nek névsorában az övükén kívül még hét név olvasható, s szerkesztőként az egyik szerző, *Bertha Zoltán* neve szerepel a belső címlap fonákján. A bibliográfia az általános kérdések irodalmának csaknem harminc oldalas felsorolásával kezdődik, ezután a szerzői részben az egyes alkotók következnek betűrendben *Áprily Lajostól Zsibói Béláig* úgy, hogy mindegyiknél először a kiadott munkáik, majd a róluk szóló kritikák, megemlékezések rövid bibliográfiai leírásai olvashatók. (é.n. 156, 210 l. 98 Ft)

A büntetésvégrehajtási intézetek köz-művelődési könyvtárainak munkája cím-mel útmutatót adott ki az Igazságügyi Minisztérium Büntetésvégrehajtási Országos Parancsnokságának nevelési osztálya. *A nevelőmunka tapasztalatai* sorozatban 1982/2-es jelzéssel megjelent kiadvány anyagát *Bereczky Lászlóné* szerkesztette, és az Országos Széchényi Könyvtár, Könyvtártudományi és Módszertani Központ munkaközössége állította össze. A fogva tartottak számára létesített könyvtárak munkájának szabályozására az Igazságügyi Minisztérium BV Országos Parancsnokság 0115/1982. számmal intézkedett adott ki, ennek mellékletét képezi az OSZK KMK által készített dokumentum, amely egy különleges könyvtárügyi területre alkalmazott könyvtárat, a könyvtári tudnivalók és teen-

dők széles körű ismertetése, kibővítve egy sajtós fejezettel („Az olvasás és a könyvtárhasználat szerepe az elítéltek reszocializációjában”). Az útmutató megírási módjára azonban nem a szabályzatok és a könyvtárak személytelen hangvétele a jellemző, hanem a helyenként használt személyes stílusú értekező prózáé, amely olvashatóvá teszi a legszárazabb ismerethalmazt is. (1982 [1985?] 102 l.)

A pedagógiai értékelés hazai bibliográfiáját adta ki az 1975–1983-as időszakra vonatkozólag az Országos Pedagógiai Intézet Nevelési Igazgatóságának tantervelméleti osztálya. A bibliográfia szerkesztője, *Felkai Lászlóné* a tanulók osztályozásával, minősítésével foglalkozó módszertani és pszichológiai kérdések, a tanítás–tanulás eredményességével és összetevőinek elemzésével foglalkozó vizsgálatok, továbbá a tantárgyi cél- és követelményrendszer megfogalmazásával, a tananyag társadalmi fontosságával, valamint a tantervek taníthatóságával kapcsolatos vizsgálódások szakirodalmát vette számba az annotációk nélküli – esetenként azonban címmagyarázatokat közlő – jegyzék összeállításakor. A bibliográfia két nagy része közül az első az általános, nem az egyes tantárgyak sajátos kérdéseit tárgyaló munkákat írja le évenkénti csoportosításban, ezen belül pedig szerzői betűrendben; a második rész tantárgyanként, tantárgycsoportonként tárja fel az irodalmat – itt a rendező elv a publikációk megjelenésének ideje. (1983. [1984.] 100 l. Soksz.)

Válogatott referáló szakbibliográfia a hivatásos pártfogók munkájához címmel a bűncselekmény miatt felelősségre vont, torzult személyiségfejlődésű fiatakorúak gondozásához felhasználható irodalomról adott ki bibliográfiát ezer példányban, sokszorosításban az Országos Pedagógiai Intézet. *Dér Mária* összeállítása az általános jellegű szociológiai, szociálpszichológiai, társadalompolitikai és jogelméleti műveket bemutató fejezet után külön fejezetekben tárgyalja a pszichológia és a kriminálpszichológia, a kriminológia, továbbá a rehabilitáció–utógondozás megfelelő irodalmát, mégpedig úgy, hogy a bibliográfia mind a 104 tételéhez kellő tartalmi eligazítást nyújtó ismertetéseket is közöl. A kiadvány használatát névmutató könnyíti meg. (1983. 147 l.)

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete ötven évének kronológiája 1935–1985 címmel az egyesület, illetve jogelődje, a Magyar Könyvtárosok és Levéltárosok Egyesülete megalapításának 50. évfordulójára, a gödöllői (XVII.) egyesületi vándorgyűlés alkalmából eseménynaptárt jelentetett meg az MKE. Az egyesületi főtítkár, Kovács Dezső által szerkesztett kiadvány olvasmánynak is érdekes, mivel a magyar könyvtárügy fél évszázadának belső, társadalmi, valamint szervezeti fejlődési vonalát mutatja be személyekhez, könyvtáros szakmai csoportosulásokhoz és eseményekhez kapcsolva és olyan részletességgel, hogy nélküle az időszak összefoglaló, hiteles könyvtártörténete is nehezen írható meg. Megjelenésével teljesebbé vált a felszabadulástani időszak egész könyvtárügyének krónikája is azáltal, hogy ez a kronológia kiegészíti a *Könyvtári Figyelő* által 1970-ben közölt 1945–1969-es eseménynaptárt, *Bereczky László* munkáját, illetve a *Könyvtáros 1978-tól kezdve évente közreadott Események... Krónika...* című összeállítását, amelyet a hiányzó 1970–1976-os évkör anyagának a következő lapszámokban történő közlésével a Könyvtáros rövidesen teljessé tesz. Az egyesület életének három időszakát három szerző dolgozta fel: A Magyar Könyvtárosok és Levéltárosok Egyesületének kronológiáját – az alapítástól az 1950. évi megszűnésig („a működés ideiglenes szüneteltetéséig”) *Künstler Ferenc* állította össze, a Magyar Könyvtárosok Szabó Ervin Körének korszakát (1955–1964) 1962-ig *Somkuti Gabriella*, a Magyar Könyvtárosok Egyesülete névvel fémjelzett időszakot (1965–1985)

pedig *Kovács Dezső* tárta fel, s ugyancsak az ő munkája az 1963. és az 1964. év krónikájának összeállítása is. A nélkülözhetetlen szakmai és könyvtárosképzési segédlet a könyvtárosegyesület 1983–1986-os tisztségviselőinek névsorával zárul. (1985. 60 l.)

Bél Mátyás kéziratos hagyatékának katalógusát, Szelestei N. László összeállítását ezer példányban, sokszorosításban adta ki a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára a nagy tudós születésének 300. évfordulója alkalmából. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem régi magyar irodalomtörténeti tanszékén készült munka célja, hogy a gazdag hagyaték számbavételével segítséget nyújtson a régóta hiányzó új Bél Mátyás-monográfia elkészítéséhez, a róla szóló egyetlen magyar nyelvű könyv, *Haan Lajos* munkája ugyanis már több mint százéves, 1879-ben jelent meg. Az összeállító a teljes hagyaték számbavételére törekedett, a volt Pozsonyi Evangélikus Liceum könyvtárába került kéziratokhoz azonban a könyvtár átalakítása miatt évek óta nem tudott hozzáférni, emiatt az ott őrzött anyagot szakirodalom alapján írta le a katalógus első számú füg-

gelékében. A 654 tételes műben 614 tétel képviseli a leggazdagabb lelőhelyet, az Esztergomi Főszékesegyházi Könyvtár Batthyány-gyűjteményét; a 615–618 sz. tétel az Országos Levéltár Kollár Ádám Ferenc-féle anyagát; a 619–628. sz. a Dunamelléki Református Egyházkerület Ráday-gyűjteményében levő kéziratosokat; a 629–654 sz. tétel pedig az Országos Széchényi Könyvtár Bél-kéziratait írja le. A magyarzatokat is tartalmazó leíró részt a két függelék (a második számú függelék Miller Jakab Ferdinánd leírását közli a Batthyány érsek által vásárolt Bél-hagyaték-ról), az egyesített név-, tárgy- és földrajzi mutató követi, és 32 oldalnyi kép zárja. A könyvtári helyismereti gyűjteményekben nélkülözhetetlen, illetve másutt is beszerzésre érdemes kézikönyv remélhetőleg ösztönözní fogja a megyei közgyűjteményeket a Bél Mátyás és munkatársai által összeállított kéziratos meggyemográfiaik kiadására ott, ahol eddig még nem tették közzé ezeket. (1984. [1985.] 299 l., 32 sztl.t., 1 sztl.lev. 86 Ft.)

Tanulmányok a Tiszántúl XVI–XX. századi nevelésügyének történetéből címmel a Magyar Pedagógiai Társaság Szabolcs-Szatmár megyei tagozatának és neveléstörténeti szakosztályának együttes ülésén, Nyíregyházán 1984. ápr. 6-án elhangzott előadások szövege jelent meg 400 példányban [Az] *Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum kiadványai. Neveléstörténeti füzetek* című sorozat 2. sz. kiadványaként. A *Balogh László* és *Benő Kálmán* által szerkesztett összeállításban elsősorban a szűkebb tájegység, Szabolcs-Szatmár iskolatörténetéről szóló

tanulmányok olvashatók (XVIII. századi falusi kisiskolák; a kisvárdai Szent Orsolya-rendi tanítóképző megszervezése; Nyírmada iskolái a XX. század első évtizedében; a közoktatásügy demokratizálása 1945 és 1948 között; a kisvárdai Bessenyei György Gimnázium a népi demokratikus átalakulás időszakában), több közlemény azonban általánosabb, az egész magyar neveléstörténetet érintő mondanivalót tartalmaz, mint például a Bél Mátyás életét, pedagógiai tevékenységét és a Tessedik Sámuel oktatási reformgondolatait tárgyaló munkák, továbbá a Sárospataki Népfőiskola Szabolcs megyéhez fűződő kapcsolataival foglalkozó előadás szövege. Ez utóbbi, valamint a Bél Mátyásról szóló áttekintés bibliográfiát is tartalmaz. (1985. 119 l.)

Infláció-antiinfláció címmel válogató, annotált bibliográfiát jelentetett meg a Központi Statisztikai Hivatal, Könyvtár és Dokumentációs Szolgálat, amely a kiadványával új sorozatot indított *Szakkönyvtárak* elnevezéssel. Horváth Beáta és Szvitecz Zsuzsa igen értékes munkája a második világháborút követő magyarországi infláció és stabilizáció irodalmát tárgyaló fejezettel kezdődik, majd további öt fejezetet szentel olyan kérdések szakirodalmának áttekintésére, mint például az inflációelméletek, stabilizációs politikák, modellek; inflációs indexek; inflációs jövedelem-, bér-, foglalkoztatás-politika, munkanélküliség; infláció a fejlett tőkés államokban, a szocialista és a fejlődő országokban. Az egyes művek tartalmát néhány soros annotációval vagy cím-magyarazattal megvilágító, 184 tételes bibliográfia anyagát általában az elmúlt tíz évben megjelent munkák közül válogatták a szerkesztők, akik minden esetben közlik a KSH Könyvtár raktári jelzeteit is. Mutató nem készült az összeállításához. (1984. [1985.] 100 l. Soksz.)

Magyar őstörténeti tanulmányok címmel a Magyar Tudó-

mányos Akadémia Könyvtára a Körösi Csoma Társasággal közös kiadásban, a *Budapest Oriental Reprints* elnevezésű sorozat második (a kötet végén található helyesbítés szerint *harmadik*, Series A 2 [A 3] jelzésű) köteteként megjelentette a *Czeglédy Károly* orientalista, egyetemi tanár által korábban publikált magyar őstörténeti munkák reprintjeiből összeállított gyűjteményt. Az 1914-es születésű tudós munkásságát a 800 példányban közreadott mű szerkesztője,

Schütz Ödön tekinti át a kötet bevezetőjében, majd a folyóiratokban és a kötetekben megjelent tanulmányok reprintjei következnek témák szerinti csoportosításban. A kiadvány végén Czeglédy Károly munkásságának 113 teteles, időrendi felépítésű bibliográfiája található. (1984. [1985.] 365 l. 114 Ft)

Könyvtári kalauzok egész sorát jelentették meg a Magyar Könyvtárosok Egyesületének jubileumi vándorgyűlésére a vendéglátó megye könyvtárai. A tanácskozásokról otthont adó Gödöllő két kalauzt is kiadott. A könyvtárközi bizottság 1500 példányban sokszorosított tájékoztatója **Könyvtárak és művelődési intézmények Gödöllőn** címmel nyolc könyvtár és három művelődési intézmény adatait ismerteti, és mindegyikről fényképet is közöl; a **Tájékoztató a Gödöllői Agrártudományi**

Egyetemről című kalauz pedig két, külön számozott részben, 12 és 8 oldalon adja közre az egyetemmel, illetve könyvtárával összefüggő legfontosabb tudnivalókat. – A Szentendrén működő Pest Megyei Művelődési Központ és Könyvtár a megye könyvtári híradójának, a *Pest Megyei Könyvtárosnak* különkiadásában **Pest megyei könyvtárak** címmel mutatja be a tanácsi hálózat legnagyobb egységeit, 15 intézményt, s a vonzáskörzetükbe tartozó kisebb könyvtárakat is felsorolja. – **A Szakszervezeti könyvtárak Pest megyében 1960–1985 c.** kiadvány tulajdonképpen történeti áttekintése az SZMT Központi Könyvtár megalakulása óta eltelt negyedszázadnak. Ez a bemutatási módszer érthető is, mert a 271 szolgáltatóhely közül legfeljebb a 22 önálló könyvtár adatainak részletesebb felsorolását bírta volna el az 1800 példányban kibocsátott, fényképet is tartalmazó füzet.

Földes Ferenc immár klasszikusnak számító művelődésszociográfiai röpirata, a Cserépfalvi-féle „Kék könyvek” sorozatban 1941-ben kiadott **Munkásság és parasztság kulturális helyzete Magyarországon** című kötet fakszimilében megjelent *Az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum hasonmás kiadványai* című sorozatban. Földes Ferenc művében a statisztika száraz adatait megszólaltatva azt mutatja ki megcáfolatlanul, hogy a két világháború közötti rendszer iskoláztatási viszonyai közepette a munkásság és a parasztság fiataljainak, különösen a legszegényebb rétegekbe tartozóknak alig van esélyük a tanulásra, magasabb iskolai végzettség szerzésére, és az ellenforradalmi rendszer által hirdetett Kárpát-medencei „kultúrfölény” merő kitalálás, mivel az 1930-as népszámlálás szerint az ország lakosságának 9,6 százaléka írástudatlan volt. A 400 példányban kiadott, bibliofiliai felhasználásra is szánt karcú kötet könyvtári tájékoztatósi értékét növeli az utózó – Kornides Mihály portréja a 33 éves korában, 1943. január 13-án munkaszolgá-

tosként Ukrajnában eltűnt-elpusztult Földes Ferencről –, valamint a *Pozsár Istvánné* által összeállított 55 tételes Földes-bibliográfia. (1985. 115. 13 l. 33 Ft)

Könyvespolc címmel *Futáky László* könyvismertetéseinek és -kritikáinak gyűjteményét adta közre 600, sokszorosított példányban a nyíregyházi Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár, amely ezzel a kiadvánnyal [*A Szabolcsi Téka-sorozata, 1. keret* megjelöléssel új sorozatot is indított. A nyíregyházi megyei könyvtár igazgatóhelyettese által írt, a helyi újságokban és más megyei orgánumban megjelent ismertetések a könyvtárosi irodalomközvetítő tevékenység, illetve szakmai műhelymunka során keletkeztek, s jelentőségüket a személyesség adhatja meg: egy szorgalmasan olvasó, a friss irodalmi és könyvtárügyi kiadványtermésre figyelő, érdeklődő ember a maga irodalmi (szakirodalmi) élményeit gyorsan és meggyőző erővel adhatja át az általa jól ismert olvasótábor nyitottabb szellemű tagjainak. Hasznuk elsősorban két területen mutatkozik: a megyei, illetve megyei kötődésű szépirok alkotásainak megismertetésében-népszerűsítésében (a kötet csaknem 70 recenziója – néhány esetben: hosszabb annotációja – közül 12 tartozik e csoportba) és a könyvtároszakma körébe tartozó könyvek ajánlásában, ugyanis a *Lépcsők az olvasási, könyv- és könyvtárkultúrához* c. fejezetben levő ugyancsak 12 ismertetés olvasási kérdésekre, könyvtári szakkiadványokra, könyvtári kézi és segédkönyvekre hívja fel a figyelmet. Két további fejezet a kortárs szépirodalom elmúlt tíz évszázadban kiadott alkotásai, valamint irodalom- és művelődéstörténeti kiadványaiból mutat be 22, illetve 14 kötetet. (1985. 182 l. 25 Ft.)

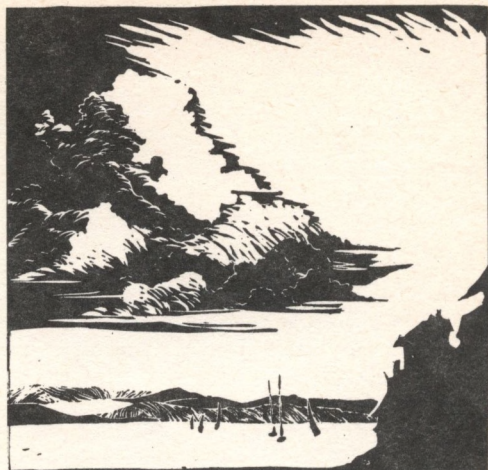
„Minden égtáj felnövő reménye” címmel a világíjásági találkozó történetéről állított össze bibliográfiát *Kricsfalussy Istvánné* és *Kozák Imréné*. Munkájuk nagyobbik fele, a 60 oldalas füzetből

45 oldal a VIT-ek történetét ismerteti, külön-külön tárgyalva a találkozók, majd a jelszavakat, a VIT-ekről szóló verseket, dalokat közli – az utóbbiakat kottájukkal együtt –, végül a kiadvány utolsó negyedében ajánló bibliográfia olvasható, amelyben az összefoglaló munkák után ugyancsak a találkozók helye szerinti csoportosításban található meg a vonatkozó irodalom. A füzet végén vetélkedők kérdései, VIT-totó és zenei ajánlatok olvashatók. Az ötletes és idejében megjelent összeállítás sajnálatos módon impresszum nélkül látott napvilágot, a kibocsátó könyvtár kiletét több „gyanúba vett” megyei és szakszervezeti központi könyvtár megkerdezésével sem sikerült felfednünk, sőt a Debreceni Megyei Könyvtár országos nyilvántartásában sincs nyoma a kiadványnak. (H. n., é. n., k. n. 61 l. Soksz.)

Szeptember 1-ig a szerkesztőségbe érkezett periodikus kiadványok, statisztikai adattárak: *Debreceni Hívatagó. 1985. augusztus* (Debreceni Városi Könyvtár); *Gazdaságpolitikai Tájékoztató. 1985/6. sz., június* (Ballasi Bálint Megyei Könyvtár, Salgótarján); *Gyapadési Jegyzék. 1985/7. sz.* (Agrártudományi Egyetem, Központi Könyvtár, Keszthely); *Gyapadési Jegyzék. 1985/1. sz.* ([A] Kaposvári Tanítóképző Főiskola Könyvtára); *Irodalomkutatások. Az általános és a szakkönyvtárakban elvégzett irodalomkutatások jegyzéke. 1985. július–augusztus* (Berzsenyi Dániel Megyei Könyvtár, Szombathely); *Könyvtári kiadványok a Hajdú-Bihar Megyei Könyvtárba beérkezett kötelezőpéldányok alapján. 1985., 2. negyedév* (Hajdú-Bihar Megyei Könyvtár, Debrecen);

Könyvtári Tájékoztató. 1985/8. sz., augusztus. Melléklete: Sajtófigyelő 1985. április 1.–június 30. (Nagyközségi Könyvtár, Edelény); *Könyvtári Tájékoztató. 1985/8. sz.* (ÉTINFORM, ÉTI [Építéstudományi Intézet]); *Külföldi Közgazdasági Irodalmi Szemle. „A”-sorozat. Referátumok. 1985/2. sz., „B”-sorozat. Bibliográfia. 1985/2. sz.* (A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem Központi Könyvtára); *Külföldi Magyar Nyelvű Kiadványok. Külföldön magyar nyelven megjelent könyvek és folyóiratcikkek válogatott bibliográfiája. 1985/3. sz., július–szeptember. 1218–2154. tétel.* (Országos Széchényi Könyvtár); *Külföldön megjelent legfontosabb jogtudományi művek jegyzéke, 1985. első negyedév.* (Országgyűlési Könyvtár); *A Magyar Könyvtári Szakirodalmi Bibliográfiája. 1984/4. sz. M. 32356 – M. 32740.* (OSZK); *Mezőgazdasági Olvasó 1985.* (Földi János Nagyközségi Könyvtár, Hadháztéglás); *A Műszaki Könyv- és Dokumentumtár állománygyarapodási jegyzéke. 1985/6. sz., 1985/7. sz.* (Anyagmozgatási és Csomagolási Intézet, ACSI); *Oktatástechnológiai Információk. Ajánló irodalom. '85/2. sz.* (Országos Oktatástechnikai Központ, Veszprém); *OMIKK Híradó. 1985/6. sz.* (Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár); *Szakirodalmi Gyorstájékoztató. 1985/5. sz.* (Testnevelési Főiskola, Könyvtár); *Tanulmányúti beszámolókat tartalmazó bibliográfiája. Az 1984. évi – ([Az] Erdészeti és Faipari Egyetem Központi Könyvtára, Sopron); *Területi Orvosi Bibliográfia. 6–7. sz.* [1984.] (Berzsenyi Dániel Megyei Könyvtár, Szombathely); *Új Média. Audiovizuális állománygyarapítási tanácsadó. 1985/1., 1985/2. sz.* (Országos Oktatástechnikai Központ, Veszprém); *Új szerzemények tájékoztatója. 1984/85. 6. sz.* ([A] SZOT Központi Iskola Könyvtára); *Világ-irodalmi információs szemle a külföldi időszaki sajtóból. 1984/3–4. sz.* (Állami Gorkij Könyvtár). – *Települesein könyvtári ellátása Hajdú-Biharban. 1984.* (Hajdú-Bihar Megyei Könyvtár, Debrecen).*

OLEJNYIK ÁGNES
grafikáiból
(Cikkünket lásd a 622. oldalon)

